

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

ในการวิจัยนี้ เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) ผู้วิจัยมุ่งศึกษาบทบาทของเจ้าอาวาสในการบริหารจัดการวัดในเขตการปกครองคณะสงฆ์อำเภอเมือง จังหวัดหนองคาย ผู้วิจัยได้ดำเนินการ ดังต่อไปนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล
3. การเก็บรวบรวมข้อมูล
4. การจัดกระทำข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล
5. สถิติที่ใช้และการแปลผล

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ เจ้าอาวาสวัดในเขตการปกครองคณะสงฆ์อำเภอเมือง จังหวัดหนองคาย จำนวน 214 รูป ภิกษุสามเณร จำนวน 1, 779 รูป และคณะกรรมการบริหารวัด จำนวน 419 คน รวมทั้งสิ้น 2, 412 รูป / คน

1.2 กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างได้มาจากการสุ่มจากประชากรแบบหลายขั้นตอน (Multi-Stages Random Sampling) ดังนี้ ขั้นตอนที่ 1 แบ่งกลุ่มวัดตามเขตการปกครองคณะสงฆ์แล้วใช้ตารางของเครจซ์ และมอร์แกน (Krejcie and Morgan. 1970 ; อ้างถึงใน บุญชม ศรีสะอาด. 2545 : 43) เพื่อกำหนดขนาดตัวอย่างของเขตการปกครองคณะสงฆ์ ได้ 28 เขตตำบล (ทั้งหมดมี 29 เขตตำบล) จากนั้นสุ่มอย่างง่ายเพื่อให้ได้มาซึ่งรายชื่อเขตตำบล ขั้นตอนที่ 2 กำหนดขนาดตัวอย่างของวัด โดยใช้ตารางของเครจซ์และมอร์แกน ได้ 135 วัด จากนั้นสุ่มอย่างง่ายเพื่อให้ได้มาซึ่งรายชื่อวัด

ที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง ขั้นตอนที่ 3 แบ่งชั้นโดยให้สถานภาพเป็นชั้นภูมิ แล้วกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามสถานภาพ โดยใช้ตารางของเกรจซี และมอร์แกน ได้กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ ดังรายละเอียดที่แสดงไว้ในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

ที่	เขตการปกครอง คณะสงฆ์	จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่าง						รวม	
		เจ้าอาวาส		ภิกษุสามเณร		คณะกรรมการ		ประชากร	กลุ่มตัวอย่าง
		ประชากร	กลุ่มตัวอย่าง	ประชากร	กลุ่มตัวอย่าง	ประชากร	กลุ่มตัวอย่าง		
1	อำเภอเมือง ในเมืองเขต 1	5	1	209	29	9	1	223	31
2	ในเมืองเขต 2	6	1	146	20	15	2	167	23
3	ในเมืองเขต 3	6	1	97	13	12	2	115	16
4	หนองกอมเกาะ	7	1	159	22	18	2	184	25
5	โพธิ์ชัย	10	1	92	13	18	2	120	16
6	มีชัย	6	1	107	15	12	2	125	18
7	หาดคำ	15	2	84	12	30	4	129	18
8	หินโงม	8	1	43	6	15	2	66	9
9	สีกาย	7	1	37	5	18	2	62	8
10	บ้านเดื่อเขต 1	8	1	32	4	15	2	55	7
11	บ้านเดื่อเขต 2	5	1	17	2	9	1	31	4
12	พระธาตุบังพวนเขต 1	10	1	83	11	18	3	111	15
13	พระธาตุบังพวนเขต 2	12	2	48	7	24	3	84	12
14	เมืองหมี่	7	1	63	9	15	2	85	12
15	กวนวัน	7	1	44	6	20	3	71	10

ร.ที่	เขตการปกครอง คณะสงฆ์	จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่าง						รวม	
		เจ้าอาวาส		ภิกษุสามเณร		คณะกรรมการ		ประชากร	กลุ่มตัวอย่าง
		ประ ชากร	กลุ่ม ตัวอย่าง	ประ ชากร	กลุ่ม ตัวอย่าง	ประ ชากร	กลุ่ม ตัวอย่าง		
16	เวียงคุก	9	1	75	10	18	3	102	13
17	ปะโค	10	1	88	12	18	3	116	16
18	วัดธาตุเขต 1	6	1	79	11	15	2	100	14
19	วัดธาตุเขต 2	9	1	17	2	15	2	41	5
20	ค่ายบกหวานเขต 1	10	1	76	10	18	3	104	14
21	ค่ายบกหวานเขต 2	5	1	55	8	9	1	69	10
22	ค่ายบกหวานเขต 3	5	1	19	3	9	1	33	5
23	หนองสองห้อง	6				-	-	-	-
	รวม	179	24	1,670	230	350	48	2,199	302
	กิ่งอำเภอสระใคร								
24	สระใครเขต 1	5	1	24	3	9	1	38	5
25	สระใครเขต 2	6	1	21	3	12	2	39	6
26	สระใครเขต 3	5	1	21	3	9	1	35	5
27	บ้านฝางเขต 1	7	1	10	1	9	1	26	3
28	บ้านฝางเขต 2	7	1	11	2	15	2	33	5
29	คอกช้าง	8	1	22	3	15	2	45	6
	รวม	38	6	109	15	69	9	216	30
	รวมทั้งสิ้น	217	30	1,779	245	419	57	2,415	332

จากตารางที่ 1 เห็นได้ว่า กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย เจ้าอาวาสวัดในเขต การปกครองคณะสงฆ์อำเภอเมือง จังหวัดหนองคาย จำนวน 30 รูป ภิกษุสามเณร จำนวน 245 รูป และคณะกรรมการบริหารวัด จำนวน 57 คน รวมทั้งสิ้น 332 รูป/คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

2.1 ลักษณะเครื่องมือ

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล เป็นแบบสอบถาม มี 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 ถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 ถามเกี่ยวกับบทบาทของเจ้าอาวาสในการบริหารจัดการวัด ตามขอบข่ายของภารกิจ 6 ด้าน ได้แก่ การปกครองคณะสงฆ์ การเผยแผ่ศาสนา การศาสนศึกษา การศึกษาสงเคราะห์ การสาธารณูปการ และการสาธารณสงเคราะห์ เป็นมาตราส่วนประมาณค่า มี 5 ระดับ ดังนี้

5 หมายถึง มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด

4 หมายถึง มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก

3 หมายถึง มีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง

2 หมายถึง มีการปฏิบัติอยู่ในระดับน้อย

1 หมายถึง มีการปฏิบัติอยู่ในระดับน้อยที่สุด

ตอนที่ 3 ถามเกี่ยวกับปัญหาและแนวทางการแก้ไขปัญหาการบริหารจัดการวัด

2.2 การสร้างเครื่องมือ

ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ตามขั้นตอนดังนี้

2.2.1 ศึกษาเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการวัด และขอบข่าย

ภารกิจของเจ้าอาวาส

2.2.2 ศึกษาเอกสารเกี่ยวกับการสร้างเครื่องมือ โดยศึกษาจากหนังสือที่เกี่ยวกับการวัดและประเมินผล และรายงานการวิจัยที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลของงานวิจัยที่มีผู้ศึกษาไว้แล้ว ได้แก่ งานวิจัยของ พระมหาประยงค์ อุปเสน (2539) เรื่องบทบาทของพระสงฆ์ในการบริหาร และจัดการศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด : ศึกษาเฉพาะ

กรณีศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัดในจังหวัดหนองคายมาประยุกต์ใช้ในการสร้างเครื่องมือในการทำวิจัยครั้งนี้

2.2.3 กำหนดแนวทางในการสร้างเครื่องมือ ผู้วิจัยสร้างเครื่องมือจากกรอบการบริหารจัดการตามภารกิจของเจ้าอาวาส 6 ด้าน ประกอบด้วย ด้านการปกครอง ด้านการเผยแผ่ศาสนาธรรม ด้านการศาสนศึกษา ด้านการศึกษาสงเคราะห์ ด้านการสาธารณูปการ ด้านการสาธารณสงเคราะห์ (พระราชบัญญัติคณะสงฆ์. 2535 : 5)

2.2.4 การสร้างเครื่องมือ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเอง มี 3 ตอน ดังได้กล่าวมาแล้ว

2.2.5 นำไปให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา และการใช้ภาษา หลังจากสร้างเครื่องมือภายใต้คำแนะนำอย่างใกล้ชิดจากอาจารย์ที่ปรึกษาแล้ว ผู้วิจัยได้นำไปให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) และการใช้ภาษา คณะผู้เชี่ยวชาญประกอบด้วย

Rajabhat Mahasarakham University

- 1) พระครูสุญาณโสภิต วุฒิกการศึกษา การศึกษามหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา) ตำแหน่ง ผู้จัดการโรงเรียนพระธาตุวิทยา อำเภอเมือง จังหวัดหนองคาย และอาจารย์พิเศษมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตหนองคาย ผู้เชี่ยวชาญด้านเนื้อหา
- 2) นายโกสม สุธุข วุฒิกการศึกษา ศีลศาสตรมหาบัณฑิต (การวัด และประเมินผลการศึกษา) ตำแหน่ง ผู้อำนวยการโรงเรียนพัฒนาคำแก้ว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหนองคาย เขต 1 ผู้เชี่ยวชาญด้านการวัดผล
- 3) นายสุรศักดิ์ เพ็ญสุระ วุฒิกการศึกษา ครุศาสตรมหาบัณฑิต (วิจัยการศึกษา) ตำแหน่ง ผู้ช่วยผู้อำนวยการโรงเรียนเชียงคาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดเลย เขต 1 ผู้เชี่ยวชาญด้านภาษา

2.2.6 นำแบบสอบถามไปทดลองใช้

ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามที่ผ่านการปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญไปทดลองใช้ (Try out) กับเจ้าอาวาสวัดในเขตการปกครองคณะสงฆ์อำเภอเมือง

จังหวัดอุดรธานี จำนวน 20 รูป ภิกษุสามเณร จำนวน 20 รูป และคณะกรรมการบริหารวัด จำนวน 20 คน รวมทั้งสิ้น 60 รูป/คน เพื่อตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือด้านค่าอำนาจจำแนก โดยคัดเลือกเอาเฉพาะข้อที่มีค่าดัชนีอำนาจจำแนก (Discrimination Index) ตั้งแต่ 0.2 ขึ้นไป ซึ่งจากการนำแบบสอบถามไปทดลองใช้ ได้ดัชนีอำนาจจำแนกของข้อคำถาม อยู่ระหว่าง 0.21 ถึง 0.77 และค่าสัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่นทั้งฉบับ มีค่าเท่ากับ 0.97 ซึ่งเป็นคุณภาพที่เหมาะสมของแบบสอบถาม

2.2.7 นำไปใช้จริงกับกลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยได้จัดชุดคำถามของข้อคำถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า ข้อที่มีค่าอำนาจจำแนกเหมาะสม ซึ่งมีจำนวนทั้งสิ้น 62 ข้อ จากนั้น จึงนำไปใช้เก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตามขั้นตอน ดังนี้

3.1 เสนอขอให้บัณฑิตวิทยาลัย สถาบันราชภัฏมหาสารคาม ทำหนังสือขอความร่วมมือผู้เชี่ยวชาญในการพิจารณาตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย แล้วผู้วิจัยจึงนำแบบสอบถามไปให้ผู้เชี่ยวชาญ และเมื่อผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเสร็จแล้ว ผู้วิจัยจึงไปรับแบบสอบถามคืนด้วยตนเอง

3.2 เสนอขอให้บัณฑิตวิทยาลัย สถาบันราชภัฏมหาสารคาม ทำหนังสือถึงเจ้าคณะจังหวัดและเจ้าอาวาสวัด ในเขตปกครองสงฆ์อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี เพื่อขอความร่วมมือทดลองใช้เครื่องมือ รวมทั้งทำหนังสือถึงเจ้าคณะจังหวัด และเจ้าอาวาสวัดในเขตการปกครองคณะสงฆ์อำเภอเมืองจังหวัดหนองคาย เพื่อขออนุญาต และขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อใช้ในการวิจัย

3.3 ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ประสานงานกับเจ้าคณะจังหวัด เจ้าคณะอำเภอ และเจ้าอาวาสวัด โดยได้เดินทางไปแจกแบบสอบถามกับเจ้าอาวาส ภิกษุสามเณร และคณะกรรมการบริหารวัด ที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง โดยแจ้งระยะเวลาที่จะเก็บแบบสอบถามคืน 1 สัปดาห์ แล้วจึงเดินทางไปรวบรวมแบบสอบถามจากกลุ่มตัวอย่างด้วยตนเอง

4. การจัดทำข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 การจัดกระทำข้อมูล หลังจากเก็บรวบรวมข้อมูลแล้ว ผู้วิจัยได้ตรวจสอบความสมบูรณ์ของการตอบแบบสอบถาม ซึ่งพบว่าแบบสอบถามที่ได้รับกลับคืนมา มีความสมบูรณ์ทั้ง 329 ชุด (คิดเป็นร้อยละ 99.14) จากนั้นผู้วิจัยได้นำข้อมูลทั้งหมดมาจัดระเบียบ ลงรหัส และกรอกข้อมูลลงในเครื่องคอมพิวเตอร์โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS for Windows

4.2 การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้กำหนดให้เจ้าอาวาสเป็นหน่วยวิเคราะห์ (Unit of Analysis) แล้วทำการวิเคราะห์ข้อมูลทั้งหมดโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS for Windows โดยวิเคราะห์หาค่าสถิติดังที่จะกล่าวไว้ในหัวข้อต่อไป

5. สถิติที่ใช้ และการแปลผล

5.1 สถิติที่ใช้ ในการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้ใช้สถิติ ดังนี้

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

5.1.1 สถิติที่ใช้ในการหาคุณภาพของแบบสอบถาม

Rajabhat Mahasarakham University

1) วิเคราะห์ค่าอำนาจจำแนกของแบบสอบถามเป็นรายข้อ โดยใช้สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อย่างง่าย (Simple Correlation) ด้วยวิธีการหาค่าสหสัมพันธ์ระหว่างคะแนนรายข้อกับคะแนนรวม (Item-total Correlation) (บุญชม ศรีสะอาด, 2545 : 84)

2) วิเคราะห์หาความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม ด้วยวิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha-Coefficient) ตามวิธีของครอนบาค (บุญชม ศรีสะอาด, 2545 : 99)

5.1.2 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

- 1) ความถี่ (Frequency) ใช้ในการวิเคราะห์ค่าถามปลายเปิด
- 2) ค่าร้อยละ (Percentage Score) ใช้ในการวิเคราะห์สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม
- 3) ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ใช้ในการวิเคราะห์บทบาทในการบริหารจัดการวัดในเขตการปกครองคณะสงฆ์อำเภอเมือง จังหวัดหนองคาย

4) การทดสอบความแปรปรวนแบบทางเดียว (Analysis of Variance)

ใช้ในการทดสอบความแตกต่างของความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทในการบริหารจัดการวัดของเจ้าอาวาสตามความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างทั้ง 3 กลุ่ม คือ เจ้าอาวาส ภิกษุสามเณร และคณะกรรมการบริหารวัด แล้วจึงทดสอบความแตกต่างระหว่างคู่ (Pairwise Comparisons) โดยใช้วิธีการทดสอบของทูกี (Tukey's Honestly Significance Difference Test) ในกรณีที่พบว่าผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งในการวิจัยนี้ได้กำหนดนัยสำคัญทางสถิติไว้ที่ระดับ 0.05

5.2 การแปลผล การวิเคราะห์ความคิดเห็นของเจ้าอาวาสเกี่ยวกับบทบาทในการบริหารจัดการวัด ในเขตการปกครองคณะสงฆ์อำเภอเมือง จังหวัดหนองคายนั้น ผู้วิจัยได้กำหนดเกณฑ์สำหรับการวิเคราะห์ไว้ทั้งที่ในส่วนที่เป็นบทบาทในการบริหารจัดการวัดของเจ้าอาวาสตามแนวคิดของเบสต์ (Best, 1981 : 182 อ้างใน บุญชม ศรีสะอาด, 2545 : 102 - 103) โดยมีรายละเอียดดังนี้

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

ค่าเฉลี่ย

ความหมาย

4.51 – 5.00	การบริหารจัดการวัดของเจ้าอาวาสอยู่ในระดับมากที่สุด
3.51 – 4.50	การบริหารจัดการวัดของเจ้าอาวาสอยู่ในระดับมาก
2.51 – 3.50	การบริหารจัดการวัดของเจ้าอาวาสอยู่ในระดับปานกลาง
1.51 – 2.50	การบริหารจัดการวัดของเจ้าอาวาสอยู่ในระดับน้อย
1.00 – 1.50	การบริหารจัดการวัดของเจ้าอาวาสอยู่ในระดับน้อยที่สุด